

Název programu:

Léto v zahradě

Autor:

Barbora Landová

Aktualizováno:

červen 2016

Anotace:

Přivítáme se sluneční rozcvičkou. Děti si poslepu zkoušejí vnímání světla a stínu v zahradě. Povídáme si o významu včel a čmeláků pro zahradu. Zkoušíme opylovat zahradu jako vítr a sbírat pyl pomocí speciálních včelích tlapiček. Děti zažívají rozdíl v sosání krátkým a dlouhým sosákem (jako včela a čmelák). Nakonec společně vyrábíme rámečky na sušení bylinek a učíme se zásady jejich správného sběru.

Cíle:

Žák...

... popíše vlastními slovy rozdíl ve vnímání světla a stínu v zahradě

... popíše vlastními slovy význam opylovačů v zahradě

... pozoruje hmyz v zahradě a pomocí jednoduché pomůcky si vyzkouší sběr pylu

... při hře na sání nektaru z květů zažije rozdíl mezi včelou a čmelákem

... ve spolupráci s dospělými vyrobí rámečky na sušení bylin

Cílová skupina:	Počet účastníků:	Délka programu:
MŠ a 1. třída	max. 30	90 minut

Místo:

Program probíhá na školní zahradě případně v zeleni blízko školy.

Pomůcky:

panáčky Kája a Kája v letním oblečku

texty říkánek ke cvikům

krabičkové lupy – cca 12 ks

šátky na oči – do dvojice

sametové náramky – včelí pacičky – pro každého 1

tenká brčka – pro každého 1

umělé kvítky z krátkých a dlouhých zkumavek

nápoj na plnění květů v nádobě, ze které se dá nalévat do zkumavek (šťáva s vodou, sladký čaj apod.)

dřevěné rámky, kusy umělého síta, nůžky, fix, kladívka, připínáčky

bylinky na sušení

omalovánky Jak vidí včela – pro každého

Popis programu:

Přivítání + rozcvička Sluníčko + masáž zad v kruhu	10 min
Slunce v zahradě	10 min
Vítr v zahradě	5 min
Včely a čmeláci v zahradě	20 min
Co se stalo s pokladem	10 min
Bylinky v zahradě + výroba rámečků na sušení	25 min
Rozloučení + omalovánka do třídy	5 min

Přivítání

Lektor a panáček Kája se s dětmi přivítá. Vzájemně se představí a řeknou si, co je dneska čeká, domluví si pravidla. Pokud měly děti jarní program, lektor se zeptá, jak dopadl jejich poklad, jestli jej zkoumali – pokud ne, během dnešního programu se na něj podíváme.

Na začátek si uděláme malou rozcvičku s říkankou.

Postav se do stoje spojitě, srovnej si záda, ramena směřuj dolů a brada mírně k hrudníku. Ruce nech volně podél těla a pomalu svírej a rozevírej pěstičky. Nataženýma rukama vykruž kolem sebe velké zářivé sluníčko.

Ruce jako paprsky
z nebe k zemi svítí,
zářím jako sluníčko
na rozkvetlé kvítí.

Potom si ještě uděláme sluneční masáž. Jak stojíme v kruhu, uděláme vlevo vbok a upravíme velikost kruhu tak, abychom všichni dosáhli na záda souseda před sebou. Potom ho pohladíme, namasírujeme, podrbeme, trochu pošimráme – jako by nás hřálo a šimralo letní sluníčko. Otočíme se na druhou stranu a namasírujeme ještě druhého souseda.

Slunce v zahradě

Jaké to je, když v zahradě opravdu svítí slunce? Jak se jednotlivé části zahrady liší? (je tam světlo/stín, teplo/chladno) A dovedli bychom to poznat i se zavřenýma očima?

Rozdělíme se do dvojic. Jeden bude mít zavázané oči. Druhý jej opatrně dovede na nějaké místo v zahradě a nechá ho hádat, jestli stojí na slunci nebo ve stínu, zeptá se ho, jaké to je, co cítí? Pak jej odvede zase na jiné místo a zeptá se znovu. Takto ho několikrát vyzkouší. Potom si role vymění.

Na závěr aktivity se děti sejdou opět v kruhu a sdílejí své zážitky ze hry. Lektor se ptá – jaké to bylo, chodit poslepu? Dařilo se vám poznávat, jestli jste ve stínu nebo na slunci? Podle čeho jste to poznali?

Vítr v zahradě

Lektor se dětí zeptá, proč si myslí, že v létě v zahradě fouká vítr. K čemu je to dobré?

Krom ochlazování a vysušování je vítr důležitý pro rostliny, protože pomáhá přenášet jejich pyl, zejména ten z trávy. Je dobré si s dětmi ujasnit, co je to pyl a proč je pro rostliny důležitý.

My si teď zahrajeme na takový vítr v zahradě. Proběhneme se a ofoukáme co nejvíce rostlin, které cestou potkáme. Každý větřík může svou vlastní rychlostí, někdo poříčí rychle, někdo je jen malý vánek, co chodí pomalu, ale všichni jsou v pohybu.

Včely a čmeláci v zahradě

Lektor se s dětmi opět sejde v kruhu a vypráví: Nejdůležitějšími opylovači v zahradě jsou ale včely, čmeláci a motýli. Bez nich by na zahradě skoro nic nedozrálo, třeba ovoce jako jsou třešně a jablka. Naladíme se na čmeláčí notu a řekneme si básničku:

Čmelák bzučí hluboce,
až se všechno chvěje.
Zavři oči, nadechni se
a zabzuč si směle.

Všichni si pořádně zabzučíme.

Potom se lektor dětí zeptá, jak to ti čmeláci a včelky dělají s tím pylem. Mají na těle chloupky, a jak létají z květu na květ, zrníčka pylu se jim zachytí do kožíšku. (Pokud to děti zajímá a v klidu poslouchají, může lektor vyprávět dál: Předníma nohama si prášek zčešou do tzv. košíčků, taky se tomu říká rousky – takové žluté nebo oranžové bakulky na zadních nohách. To si pak odnesou do hnízda jako potravu.)

Zkusíme si také nasbírat trochu pylu, máme k tomu speciální čmeláčí (nebo včelí) tlapičky. Lektor rozdá dětem sametové pásky (navléknou se na dlaň) a řekne, ať na ně zkusí, jako včelka na své chloupky, nasbírat pyl z květů v zahradě.

Lektor nechá děti sbírat a mezitím si připraví další aktivitu – sosání z květů. Do trávy zapíchá umělé květy ze zkumavek a nalije do nich šťávu. Připraví si brčka a nůžky.

Pokud děti během sbírání pylu potkají opravdové včely a čmeláky, můžou je rovnou prozkoumat pomocí krabičkových lup a prohlédnout si rousky.

Potom svolá děti, aby se pochlubily, kolik pylu se jim podařilo nabírat a z jakých květů to dobře šlo. Vybere od dětí náramky a opět krátce vypráví: Čmeláci a včely jsou v obletování květů neúnavní (proto se říká „pilný jako včelka“). Krom pylu sbírají také nektar, sladkou šťávu z květů. My si teď zahrajeme na sosání nektaru (pokud je čas a chuť, můžeme si zazpívat písničku ze Včelích medvídků Sosáčkama sosáme).

Nejprve se proměníme ve čmeláky, ti mají sosáky dlouhé – lektor rozdá dětem brčka a vypustí je nasosat se z umělých květů. Když si to každý vyzkouší, svolá lektor děti opět do kruhu (mezitím poprosí paní učitelku, aby dolila do květů šťávu) a „promění“ je ve včelky – ty mají sosáček kratší – lektor dětem brčkové sosáky ustříhne nůžkami na polovinu. Děti si opět zkusí sosat, ale protože některé zkumavky jsou hodně dlouhé, s kratším sosákem do nich špatně dosáhnou.

Na závěr lektor děti opět svolá do kruhu a ptá se, jak se jim teď sosalo, proč to šlo hůře? Vysvětlí dětem, že včely mají sosáky kratší, a podle toho si taky vybírají jiné květy než čmeláci, kteří dosáhnou sosáčkem hlouběji. Lektor může ukázat příklady rostlin v zahradě (např. včela nedosáhne do jetelového květu, kdežto na sedmikrásku v pohodě apod.).

Co se stalo s pokladem

Pokud žáci absolvovali jarní program, mají někde na zahradě ukrytý poklad pro žížaly, krabičku s biodpadem. Teď je čas ji zkontrolovat. Jestli ji se v ní někdo zabydlel a snědl její obsah nebo dokonce krabičku samotnou. Vezmeme si k tomu krabičkové lupy, kdyby bylo potřeba nějakého tvora prozkoumat zblízka.

Bylinky v zahradě + výroba rámečků na sušení

Půdní živočichové na zahradě pracují, aby byla pro rostlinky čerstvá hlína, včelky a čmeláci pomáhají rostlinám, aby na nich mohly dozrát plody. Co dělají v létě na zahrádce lidé? Jak se o ni mohou starat? Řekneme si s dětmi několik příkladů.

Lidé mohou také ze zahrádky ledacos sklízet. Například bylinky. Pokud měly děti i jarní program, sázely dobrýmysl. V zahradě lze najít i další byliny, některé divoké, jiné si lidé pěstují. Jak ale byliny správně sbírat, a co s nimi potom?

Lektor dětem ukáže pár základních zásad pro sběr bylin – ideálně k tomu ukáže příklady: netrháme bylinu i s kořenem – mnohé znovu obrůstají; vybíráme jen zdravé rostliny a listy bez fleků; sbíráme rostliny za sucha; sbíráme do košíčku nebo papírového či látkového pytlíku, ne do igelitu.

Nasbírané byliny je možné sušit ve svazcích, které zavěsíme „hlavou dolů“. Další možností jsou rámečky se sítím. Takový rámeček si teď společně vyrobíme.

Lektor rozdělí děti na skupiny nebo přidělí úkoly podle toho, komu se co chce dělat nebo kdo je na co šikovný – někdo nastříhá síto, někdo pomáhá zatloukat připínáčky, někdo sbírá byliny ze

zahrady, případně připravuje byliny lektorem donesené.

V zahradě můžeme trhat např. květy sedmikrásek, kopřivy, bezové květy, pampelišky. Lektor může přinést nějaké byliny s sebou – např. mátu, meduňku, šalvěj, mateřídoušku.

Když jsou rámečky vyrobené a bylinky na nich rozložené, zbývá poslední informace – kam je umístit. Byliny by se neměly sušit na slunci. Kam si je tedy děti ve školce dají? Jak se pozná, že už jsou suché? (křupají) A co s nimi pak? (čaj)

Rozloučení + omalovánka do třídy

Lektor pošle po kruhu jako mluvící předmět panáčka Káju. Každý žák může říci, co jej dnes překvapilo nebo co pro něj bylo nové. Lektor krátce zhodnotí, jak se dařilo dodržovat smluvená pravidla a s dětmi se rozloučí.

Na závěr předá paní učitelce omalovánky Jak vidí včela a vysvětlí, jak s nimi pracovat.

Tento projekt finančně podpořilo

